D•N
6/2 1951

Militära beredskapskrav

Det borde inte vara omöjligt att försvarsfrågan uppnå en samlingslinje som i stort sett tillfredsställer alla intresserade grupper, civila och militära. Det allvarliga utrikesläget framtvingar maximala prestationer — gränsen för materialanslag och vakthållning bestäms helt enkelt av våra industriella resurser, av folkkraften. Vi står inte till svars med att bjuda någonting mindre. Det gäller att åstadkomma en avvägning mellan materiella och personella beredskapsåtgärder, så att den samlade effekten blir så stor som möjligt — och utan att motståndskraften försvagas inifrån såsom kommunistagitationen asyftar. Inte heller militärerna kan anse det önskvärt att beredskapsuppbådet blir så omfattande under större delen av året att industrins hindras utföra sina beställningar enligt numera höjda anspråk eller övningarna blir lidande av den svaga befälsutbildningen. Regering och riksdag måste slutpröva militärstabernas beredskapsplaner med tanke på alla väsentliga omständigheter.

En äldre tidtabell räknade med repetitionsövningar krigsförbandsvis under ett flertal år. Först efter en längre tid skulle huvudstyrkan inom armén ha samövats och lärt sig de nya vapnen. Nu tänker sig militärledningen av allt att döma att detta arbetsprogram skall sammanpressas inom en kort tidrymd — det talas om massinkallelser slag i slag, en månad i taget med början under vårvintern. För att kunna genomföra den ordningen skulle utbildningen av nästa årsklass uppskjutas till 1952. annars räcker inte befälet. Men frågan är om industrin och folkförsörjningen kan utan mycket svåra förluster — även för försvaret — bära en forcerad serie inkallelser av så stor omfattning ända upp mot medelåldern.

Vid en grundligare undersökning torde det bland annat visa sig att krigsmaterielindustrin blir ganska illa åtgången genom det antydda systemet. Dess levernärkraft kommer ofelbart att sjunka — förutsatt att där inte görs betydande undantag från regeln. Av obekanta skäl har planen tills vidare hemligstämplats, en olägenhet för de värnpliktiga som vill bli orienterade i god tid. Skulle prosvammet ta hänsyn till avvägningskravet, så mycket bättre. Men då blir inkallelserna avsevärt mindre, kanske också mera differentierade. Beredskapsfördringarna tillgodoses då genom att bataljoner, artilleridivisioner osv. (en vid varje regemente) övas som krigsförband: om så fordras får man dra ihop dem i tillfälligt bildade brigader. Således inkallas inte exempelvis Svea gardes-brigaden, utan en bataljon på vardera I.2, I 4, I 6 etc., som vid behov sammanförs och förenas med artilleridivisioner från olika regementen. En icke föraktlig kuppberedskap, när luftbevakning och luftvärn jämte olika delar av flottan och kustartilleriet samtidigt stärks. De värnpliktigas första tjänstgöring är det meningen att förlänga en eller två månader. Att hålla dem kvar är givetvis mindre belastande för produktionen än att inkalla folk från äldre årgångar under vårvintern. Diskussionen om de nio månaderna kan tills vidare avblåsas. "Tillägget" beslutas under beredskapsrubrik; men det är klart att utbildningen skall anpassas till de nya möjligheter som här erbjuds. Både övningarna och vakthållningen bör rationaliseras. Försumelser härvidlag kommer utan tvivel att utlösa häftiga reaktioner,

Först genom dessa åtgärder får Sverige något som gör skäl för namnet kuppberedskap. Vi kan inte räkna med att bli varnade ängt i förväg. Det är ett bedrägligt hopp att Finland skall tjänstgöra som väckarklocka, skall ringa både en och två och tre gånger, så att vi hinner ställa om vårt hus — neutralitetsdiskussionen omhuldar gärna den föreställningen. Man talar om vad vi eventuellt skall göra efter Finland. Från beredskapssynpunkt är detta en önskedröm som kan leda till ett grymt uppvaknande. Vår tid är ett sanktionstid förfarande. Detta innebär antingen att hr Undén i oktober medvetet vilseledde Förenta nationerna genom sin klart positiva hållning till Achesonplanen eller att han efter mindre än tre månader totalt ändrat ståndpunkt. I båda fallen är han lika kompromotterad.

moralisk och psykologisk betydelse långt utöver aktionens rent militära värde". Ja, han betonade t. o. m. att den svenska regeringen var hindrad att rösta för upprättandet av militära sanktionsorganer för användning i berörda fall blott därför att den svenska lagstiftningen för närvarande "innehåller ett absolut förbud mot att använda förband ur armén utanför Sveriges gränser utom i försvarssyfte".

Detta klarlägger med ofrånkomlig tydlighet att hr Undén i oktober ansåg Achesonplanen vara av stor betydelse och utgick från att Sverige enligt av generalförsamlingen beslutade rekommendationer skulle kunna tänka delta i aktioner, t. o. m. i sanktioner av militär art. Nu drar hr Undén ur det ostridiga faktum att varje stat i sista hand har rätt att följa givorda rekommendationer eller inte slutsatsen att Achesonplanen över huvud icke kan leda till ett sanktionsförfarande. Detta innebär antingen att hr Undén i oktober medvetet vilseledde Förenta nationerna genom sin klart positiva hållning till Achesonplanen eller att han efter mindre än tre månader totalt ändrat ståndpunkt. I båda fallen är han lika kompromotterad.

Hr Undén värjer sig

I senaste häftet av Tiden har hr Undén sökt försvara sitt beryktade uttalande i första kammarens försvarsdebatt den 9 december. Han påstår att de tidningar som anklagat honom för en défaitistisk hållning skulle begärt att han i stället visat "en hurtfrisk hoppfullhet". Detta är helt oriktigt; något hurtigt eller frikt har vi inte begärt av utrikesministern. Men att anklagelsen för défaitism är väl grundad kan fastslås genom ett par citat — bland flera möjliga — ur hr Undéns tal. "Men här är det ju att fakturn, att om det har skett ett militärt nederlag, kan saken inte bringas ur världen bara genom att man intar en strong hållning." De endast möjliga utvägarna, fortsätter hr Undén, vore eventuellt ett världskrig, en uppgörelse, som förutsattes bli dålig, och en avskrivning av FN:s Koreaaktion, vilket skulle betyda "att Kina dominerar på Korea". Denna hållning klarlade att hr Undén efter FN:s nederlag i Korea i början av december omedelbart var redo att anse detta nederlag definitivt; att på detta sätt förskottera den egna sakens misslyckande är just vad man brukar beteckna som défaitism. Nu är läget för Förenta nationerna i Korea vida bättre än i början av december, därmed är det klarlagt att han inte bara glorde sig skyldig till défaitism, utan till en défaitism som hädelserna visat vara oförsvarlig.

Av större intresse är hr Undéns resonemang på en annan punkt. Med utförlighet framhäver han det av ingen bestridda faktum att Förenta nationernas stadga inte möjliggör ett beslut om sanktionsförfarande mot en angripare/stat direkt en av de i säkerhetsrådet representerade stormakterna inlägger sitt veto. Men från denna självklarhet kommer han till att den i höstas antagna Achesonplanen inte heller skulle le möjliggöra en sanktionspolitik. Detta på grund av det likaledes ostridiga förhållandet att generalförsamlingen, som enligt planen kan agera då säkerhetsrådet genom stormaktsveto inte kommer till beslut, blott kan giva rekommendationer och att alla stater har folkrättslig möjlighet att vägra dylika sanktioner.

Hur stämmer nu detta med Achesonplanen och med hr Undéns eget ställningstagande till denna? Låt oss upprepa att planens innehörd är följande: då säkerhetsrådet är ur stånd att besluta på grund av oenighet kan generalförsamlingen i stället rekommendera undersökning och sanktioner mot en angripare. Detta innebär tydligen att generalförsamlingens rätt att giva rekommendationer blir aktuell blott vid ett stormaktsveto och att dessa sanktioner alltså rimligen måste gälla eller i varje fall måste ingå direkt rikta sig mot en stormakt. Vid planens framläggande yttrade hr Undén att förslamlingen redan vid vissa tillfällen anbefallt sanktioner av denna art, t. ex. genom resolution om att icke medge export av krigsmaterial till Grekiands grannländer. I denna utveckling av församlingens kompetens såg hr Undén "en lycklig omständigheter för vår organisation". Han utgick från att sanktionerna enligt Achesonplanen skulle kunna omfatta även militära aktioner och att härvid även mindre stater skulle kunna delta; "begränsade bidrag från ett stort antal militärt svaga stater kunna ha en

Direktörsposten efter hr Bergvall

I AB Stockholmssystemet tillsattes inte vid styrelsesammanträdet i måndags. De två kandidaterna till posten, nuvarande vicedirektören i bolaget och kontrollstyrelsens chef, är båda högt meriterade för uppgiften, styrelsens splittring inför valet kan från den sympunkten vara fullt förståelig. När nu frågan bordlagts finns det emellertid anledning att peka på en tredje möjlighet: att vederbörande helt enkelt vilar på hanen och ser tiden an. I samband med att nyktertstekommittén lägger fram sitt betänkande får man väl anta att en omformning av systembolagen blir aktuell. Det är inte orimligt att redan nästa års riksdag kan få ta ställning till den saken. Under sådana förhållanden är det lika gott att vänta med utnämningen. Den nuvarande vicedirektören har tidigare självständigt upprätthållit befattningen under flera år, ingen skada är skedd om han fick göra det ytterligare ett år.

PRESSGRANNAR

Med hungriga vargars apitit har kommunistidningarna kastat sig över de amerikanska myndigheternas behandling av några tyska krigsförbrytare och roger om att nu skall folkstyrets förrädare "marschera arm i arm med Hitlers bödlar" osv. Danska Socialdemokraten replikerar kort och dräpande:

Sandheden er den, at Sovjetunionen fra 1939 til 1941 havde et udmærket samarbejde med Hitler-Tyskland. Sovjet lod sig intet gjeblik afskrække af de forbrydelser, nazisterne begik mod undertrykte folk, og generelen ikke af radelerne i de tyske koncentrationslejre. Hverkeles skulle også Sovjets magthavere kunne forargres over deportationer og slavearbejds-metoder, som de selv anvender!

I Sovjetzonen har nu de tyske kommunister med Sovjets velsignelse opbygget en stærk militærformation, "folkspolitiet", og man har visselig ikke været bange for her at benytte gamle nazi-officerer. Tværtimod. Lad os nævne nogle enkelte illustrerende eksempler: General Vincenz Müller, tidligere medlem af nazi-partiet og chef for den S. armé, som kæmpede i Rusland, har været den ledende mand ved opbygningen af "folkepolitiet". Hitler-generalerne v. Wrech og v. Westech leder træningen af folkepolitiet i Berlin-Wilhelmsruhe, og en tredje nazigeneral Wulz er chef for "folkepolitii"-akademiet i Berlin-Pankow.

I marts 1950 besluttede ministerrådet at give tidligere medlemmer af nazi-partiet og forhenværende Hitler-officerer fuld ligestilling med den øvrige befolkning. I august 1949 erklærede kommunistlederen, vicepremierminister Walter Ulbricht: "Vi har i Sovjetzonen et ikke ringe antal af tidligere aktive nazister, som er betroet ansvarsfuldt arbejde". På samme tid opfordrede præsident Wilhelm Pieck tidligere nazister til at slutte sig til den "nationale front"... Det er da et fantastisk hykleri, når kommunisterne nu i anledning af beskæftigen vover at præsentere sig som saerlig renhårede antinazister.

Fullt i stil med deras allmänna förhållande till sanningskravet. De är lika pålitliga antifascister som demokratee och frihetsvänner.

I ett föredrag inför socialdemokratiska tjänstemän har statsminister Erlander, Morgon-Tidningen (S), klarlagt att "vår affisch, Vi klarade kriven, under valrörelsen stridigheten i större grad var ett uttryck för oppositionens uppfattning än för vår egen". Oppositionen var nämligen mera optimistisk än regeringen, vars försiktighet visade sig välbefogad — en framställning som Stockholms-Tidningen (fp) har en del att invända mot.

Det var alltså för att ge ett uttryck för oppositionens uppfattning, som socialisterna lät författa och distribuera denna ryktbara affisch, som sedan vållat dem så mycket bekymmer! Tydligen ett tillmötesgående mot oppositionen av samma art, som då MT kom med fadäsen att hr Skold tillsatt den Wärnska besparingsutredningen för att ge den stackars oppositionen uppdrag.

Regeringsmajoritet borde inte vara så frikostigt med meddelanden som avsetta huvudsakligen till uppbyggelse för trängre kretsar. Här har nu statsministern blivit missförstådd igen — eller hur?

"Grabbarna säjer att min farsa är puckelryggig — stöd vanföreväsden." Vad skulle man säga ifall en affisch med denna text och tillden av en förskrämd pojke sattes upp i 20.000 exemplar över landet? Tidskriften Tiden (s) ställer frågan:

"Du ska hälla käften, din farsa som bara är en vanli arbetare" kunde man kanistone in på 30-talet få höra på ett stockholmsliroverks skolgård. "Glasögonorm" och "futelävel" liksom "du som inte har nån farsa, ljvla sakting" hör till de äiskvärdheter som våra småttingar tidigt lär sig använda i kampen för självhävdelse. Dylika tarvligheter har förekommit i alla tider — men de har åtminstone inom den samhällsyn som arbetarrörelsen förkrigder ansetts höra bekämpas... Men nyktertstecrörelsen i Sverige kan tillåta sig att fixera ungdomens uppmärksamhet vid en asocial förebrelse i att obefintlighetsnorm. Som det sjuk över kamrater vilkas fäder är alkoholister.

Affischen "Min pappa super säger grabbarna" handlar vid nyktert betraktande om de alkoholpiska och socialt misanpassade som "tillåter sig" att så ofta uppträda så starkt berusade utomhus att det väcker omgivningens uppmärksamhet. IOGT:s reklamstrateger torde vid behov kunna plankas råd rörande affischkampanjers psykologiska effekt och mentalhygieniska nytta från svenska läkarnas nyktertshetsförening — en organisation med 85 individer och 6.000 kronor i årligt statsbidrag ...

Godtemplarledningen borde visa sig mycken självkritik att den stoppar undan affischerna. Den har gjort ett pedagogiskt misstag — det erkänn detta! En sådan hållning skulle respekteras, däremot inte ett försiktighetsmått av det slag som tillämpats i Sverige: General Vincent Müller, tidigare

Romaner som tidsspegel

DOCENT ALF KJELLÉN utgav för tretton år sedan första delen av ett arbete om *Sociala idéer och motiv hos svenska författare under 1830- och 1840-talen;* här behandlades tiden från slutet av 1830-talet till omkring 1844. Verkets andra del, med undertiteln *Från patriarkalism till marxism* (Geber, pris 12 kr.), har nyligen utkommit; tidsgränserna är här, grovt talat, Oscar I:s tronbestigning 1844 och februarirevolutionen 1848 med dess återverkningar i Sverige.

Författarens metod går i huvudsak ut på att genom utförliga redogörelser för vissa under skedet publicerade romaner visa att dessa, om också vagt och ofullständigt, gav uttryck åt skilda attityder i den sociala frågan, varmed främst avses förhållandet mellan ständen respektive samhällsklasserna. Sålunda spåras en konservativ, "aristokratisk" uppfattning hos några författare (t. ex. Palmblad, af Kullberg); studien får denna konservatism karaktären av en allmän ovilja mot liberalism och radikalism såsom sammanhörande krafter, stundom åtar skymtar en tendens till social reformvilja eller i varje fall social känsla, varvid på välbekant sätt man drömmer om ett samarbete mellan överklass och proletariat mot den liberala mellanklassen, representerad av affärsmän och företagare. Man finner också en kritik av ståndssamhället från liberala utgångspunkter (vissa böcker av Wetterbergh och Jolin). En social utopism, som närmar sig den äldre socialismen och någon gång marxismen, kommer till synes i under åren före februarirevolutionen utgivna romaner av Fredrika Bremer, Wetterbergh och C. W. Bergman. I begränsad omfattning tar Kjellén också hänsyn till tidningar och andra böcker än romaner, i den nu utkomna delen främst till Rudenschölds bok om ståndsriksdagen.

På en rad punkter ger arbetet en förställning om de behandlade författarnas sociala idéer, som inte kommit fram så tydligt och så utförligt i tidigare vetenskapliga skrifter om detta skede. En mängd notiser om förbindelselinjer och påverkningar är av intresse. Kjellén går fram med stor försiktighet — ingen kan beskylla honom för att pressa materialet i syfte att belägga någon sociologisk litteraturteori. Konstruktioner och överdrifter, spekulation och slarv slipper vilebet är honom djupt främmande.

Själva metoden synes emellertid så föga givande att den stora flit som här nedlagts smärtar ter sig förfelad. Man kännjer ingick ha lärt mycket av betydelse genom läsningen av arbetet. Den sociala verklighten bakom litteraturen beskrives till ytterlighet summariskt (ett tiotal sidor i första delen). Tidens sociala åskådningar blir inte klarlagda genom en analys av riksdagsdebatten, utkomna skrifter i dessa ämnen, "partiernas" inställning, det ideologiska klimatet över huvud; de notiser som ges om tidningar och vissa föreningar är en allför torftig ersättning för en sådan överblick. De långa redogörelserna för tidens romaner — nästan lika oldiligt träkiga som själva romanerna — hänger därför ofta i luften. Varför skall vi få så utförligt besked om vilken åskådning som till äventyrs kan utläsas ur en eller annan tredjeklassroman, när vi inte får reda på själva den mera mot politiska och sociala debatten? Ty denna är, väl att märka, inte tillräckligt klarlagd genom statsvetenskapliga och historiska arbeten, även om åtskilligt av värde har gjorts under senaste tid. Kjellénz arbete, sammandraget till en tiondel, hade med fördel kunnat tjäna till notér i en på väsentligheter inriktad idéhistorisk undersökning; att det presenterats som nu skett förklaras av den utbredda vidskepelsen att rekmaner alltid är värda att refereras.

Det försvar författaren i olika sammanhang ger för sin metoti är inte övertygande. Dess innehåll är, kort sagt, att han är litteraturhistoriker och därför skriver om romaner. Men det innebär också att han väljer de romaner som enligt en icke motiverad uppfattning är karaktäristiska, även om de är usla som litteratur. I förordet säga att "det här nödvändigt att framhäva vissa linjer, att accentuera vissa problemställningar för att ge åt tiden en klar relief". Vi urvalet har inte estetiska normer varit vägledande, men väl har avseende fäste vid "den litterära formen". Följden blir att "andra, ja, tredje rangens författare i stor utsträckning figurera i framställningen". Därefter förklaras att de och de böckerna valts därför att de belysa några karaktäristiska drag i borgerlig mentalitet omkring 1845", respektive klarläger "aristokratisk opinion" eller "radikala stämningar". Men det är ju just detta som vi inte får något bevis för. Hur många romaner som utkom under perioden, hur de behandlade romanerna mottogs av kritiken, i vad mån de blev sålda eller lästa — dessa problem är inte alls utredda (såsom förf. själv erkänner), och därmed ter sig just metoden för urvalet godtycklig.

I vid redogörelsen för de skilda romanerna begagnas i övrigt väsentligen den vanliga litteraturhistoriska metoden med påverkningar och psykologiska hypoteser. På sistnämnda punkt synes förf. alltför ofta hemfalla åt ett slags gottköpstolkningar av tyvärr inte sällsynt art. Palmblad blir romantiker på grund av en kroppsskada, Fryxell tycker om ett hårt husbondevälde, därför att modern var sträng, Pontin blir däremot sedesliös, därför att fadern var sträng osv.

Kjellénz grundlighet är värd all respekt. Hans hänvisningar till franska och engelska influenser förefaller dock väl litet underbyggda. Bland annat tycks han utgå från att den extrema ekonomiska liberalismen; i England företräddes av whigs — trots att denna åskådning vid denna tid var självfallen även för tories — och betraktar den

Spionfaran i hamnarna

Hr Olsson i Mora (fp) frågar inrikesministern om regeringen övervägt utvägar att minska möjligheterna för utländingar att i samband med utländska fartygs besök komma in i landet utan regulär passkontroll och därigenom få tillfälle att bedriva icke önskvärd verksamhet.

Frågan behandlades i en ledande artikel i Dagens Nyheters söndagsnummer.

Hr Undén inleder utrikesdebatten

Onsdagens utrikesdebatt i riksdagen börjar kl. 11 och inledes med att en regeringsdeklaration upplåses av statsminister i första kammaren och av utrikesministern i medkammaren.

"Mystiskt fenomen" var dansk ballong.

Befolkningen i Kingelstad ett par mil söder om Hälsingborg blev på måndagen uppskrämd av ett sorn man trodde mystiskt flygfenomen som observerades mot himlen. Förmiddag dalade emellertid saktta ner, och det visade sig vara en observationsballong som uppsänts av meteorologiska institutet i Köpenhamn (DN, Hälsingborg.)

Riksdagssammanträden

Tisdagen den 6 februari 1951

Första Kammaren kl. 4 em.
Andra Kammaren kl. 4 em.
Konst.-utsk. kl. 2 em. Obs.
Konst.-utsk. samti. avd. kl. 11 fm.
Statsutsk. in pleno kl. 11 fm.
Statsutsk. 1:a, 2:a, 3:e, 4:e o. 5:e avd. omed. efter slutat statsplenum.
Bevilln.-utsk. in pleno kl. 11 fm.
Bevilln.-utsk. 2:a avd. omed. efter slutat utsk.-plenum.
1:a Lagutsk. kl. 11 fm.
Jordbruksutsk. kl. 11 fm.
1:a Kamm. Beredn.-utsk. omed. efter kammarplena: slut.

Hannes ALFVEN
ATOMER OCH MÄNNISKOR
8:—
"...en utomordentligt elegant och suggestiv framställning av ett uppfinning av den oss omgivande världen som vill kan anses representativ för våra dagars naturvetenskap."
Gösta W. Funke i DN
"...ett inlägg som ...i en eval och begränsad rymd har tolerans och klarhet."
F. C. i SoD

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: Dagnyheter.
Postgiro 1616 (för annonser) nummer 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten. (Träffas säkrast kl. 11.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Kihlberg.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Hedberg
PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad ... 5:25 Kvartal .. 15:25
Halvår ...10:— Helår ....40:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1951 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Sthlm.

RIKSMÄSSAN
för småindustri
I JÖNKÖPING 1951
anordnas under tiden 28 april—6 maj
Det är den åttonde mässan i ordningen, arrangerad av Sveriges Hantverks- och Småindustriorganisation
Alla intresserade inbjudes att deltaga i densamma.
Upplysningar genom Riksmässans kommissariat, Kyrkogatan 26, Jönköping, tel. 531

IDYLL
på slottet
Lillprinsen hälsar på hos farfar och farmor
Stort Gullers-reportage med förtjusande bilder med ensamrätt för
Allers

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.